

מסורת הש"ס

רש"י

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

מג.

עין משפט
נר מצוה

(א) פ"י (ו' א') (ב) כחונות ע'
פ"ש (ג) אלקות מלת'
(ד) י"ל דרבינ' ע"י ע"י
(ה) ואל' נדרים פ"ו ה"ו
(ו) ואל' נדרים (ז) ש"ך
(ח) ואל' נדרים (ט) ש"ך

הנהגות רב"ה

(א) כחונות ע' אלקות מלת'
פ"ש (ג) אלקות מלת'
(ד) י"ל דרבינ' ע"י ע"י
(ה) ואל' נדרים פ"ו ה"ו
(ו) ואל' נדרים (ז) ש"ך
(ח) ואל' נדרים (ט) ש"ך

פרוש הרא"ש

אמר ר' יוחנן ב"ר חנינא
קמחי' דה' כחונות ע'
פ"ש (ג) אלקות מלת'
(ד) י"ל דרבינ' ע"י ע"י
(ה) ואל' נדרים פ"ו ה"ו
(ו) ואל' נדרים (ז) ש"ך
(ח) ואל' נדרים (ט) ש"ך

גמ' בשלמא לא ילונו. מדיר למודר דודאי קמחי' ליה הנאה
מפורסמת: אבל לא ילונו ממנו. המדיר מן המודר: מאי הנאה.
קא מטי ליה למודר ממחי' דחויף למדיר: ובשלמא לא ילונו ממנו.
מאי נמי למימר דקא מיתחיה כה"ג כגון דלחפיה מעות הרעות
וקא משלם ליה היאף יפות. ולא יקח
ממנו משכח לה דקא מיתחיה כחונות
דמיי על אפי' אלא לא ישאל ממנו.
מאי הנאה מטי למודר כי משאיל לו
כלי הא קא מפחית ודאי להאיא כלי
ולא מעלי ליה דקמח שאלה הכי הוא:
כגון שנדרו זה מזה. דשנייה אסורים
זה בזה: גזירה לשאלו כו'. דאי שרית
ליה לשאלו אחי נמי להשאל:
בתנאי' אמר לו השאילני פרסק.
לא במודר ומדיר עסקין: אינה
פנויה. דמלאכיה היה עושה. ונמנע
השאל כנגד המשאיל ואומר הואיל
וסכנת להשאלה לי: קונס שדה שאני
חורש (ג). שלא אחרוש שדי כפרתך
עולמית. ואח"כ השאילה לו רואין אם
הוא פרוי ודרכו לחרוש שדהו הוא
אסור לחרוש שדהו בנאות פרה: וכל
אדם מוסר. דודאי כי נדר אדעתיה
דנפשיה נדר ולא אדעתיה דעלמא וכל
אדם מותרים לחרוש לו שדה בנאות
פרה: ואם אין דרכו לחרוש. שיש לו
אריסין חורשין כשצילו: הוא וכל
אדם אסורים. דודאי כי נדר אדעתיה
דכולי עלמא נדר: סמור הנאה
מחבירו ואין לו מה יאכל הולך.
המדיר אלא חנוני וכו' וכל חנוני
ונוטל מעותיו מן המדיר. אבל בפירוש
אסור למר לו דאם כן הוא ליה חנוני
שליט ושלומו של אדם כמותו: ור' יוסי
אומר. (א) בה דמיתו על הסלע או על
הגדר: גמ' א"ר יוחנן מאי טעמא
דר' יוסי. דלא תשיב ליה הפקר דקא
אסר ליה ליטול דמי מחבירו מיניה

ממש דמי ואסור: מה חפס. לא זכי בה מקבל עד דאחיא
(ו) ליהיה: אף הפקר. נמי לא נפיק מרשות מפיקר עד דאחיא ליה
זוכה. הילכך נהדי דשקיל ליה היאף מעל הסלע כמאן דשקיל ליה
מיוז ממש דמי ואסור: מסיב ד' אבא. בריתא היא דקמחי' נמי
מניח על הסלע והלא נטול ואוכל (ב): א"ר יוסי אימתי. אי אסר
בזמן שנדרו קודם להפקרו. דהשתא מסתברא טעמא דאסור משום
דכשהדירו מכל נכסיו הדירו ואפילו כי הפקירן אסור בזה:
אבל
נחמין לחרישנו כיון שאין דרכו לחרוש אלא שלא יהנה בחרישנו אכיון
בחרשתה: הולך אלא חנוני רצינא אלא. רבותא קמ"ל דאע"ג דרגיל אכלו ומקופו מדיר לא אמרי' שלימותיה קעביד וכ"ש שאם לא
אמר לאדם מיוחד אלא דאמר כל הון אינו מפסיד שרי כדאיתא בפרק המדיר (כחונות ע'): וכל נטול מוס. אם ראה קאמר ולומר דאף על גב
דלכסוף נטול מזה ודעמיהו כה"ג לאו שלימותיה קעביד דלא היי שליט אלא באזמא כל השומע קולי יזון כדאיתא בהמדיר (כחונות דף ע'): אבל
ליכא למימר דמי קמחי' וכל מזה מדינא קאמר דמי מחבירו דאחיא אלא שלימותיה קעביד ומיהו ליה ואסור: היי ביהו לבנוס.
לא זו אף זו קמחי' כרישא אשמעין דלזורך מוונות שרי וספא קמ"ל דאפילו לזורך בנין ביהו המדיר: נטול לאמר משום חפס. דלכנת הכי לא
מחבירו מיניה אלא ממקבל מחנה: והוא נטול ואוכל. דלאו מדדיה מחבירו אלא מהפקרא: ור' יוסי אומר. בגמ' מפרש טעמא: גמ' מה
מסנה עד דאמי מרשות נטול לרשות מקבל. שאם אמר הריני נטול לחזור בו עד שגיע לידו של מקבל: אף הפקר עד דאמי
לרשו' וזכר. שאינו יואל מרשות בעלי עד שזכה בו אחר ואי בעי למיהד' מני הדיר הלכך כי זכי בה מודר ממדיר קא מחבירו: שנדרו קודם להפקרו.
שאסרו ואח"כ הפקירו: (א) מה לי הפקרו קודם לנדרו. דהא כל זמן שלא זכה בו דמפקיר הוי ודינא הוא דליחול נדרים עליה ואמאי קמחי' ה"ו מותר:
כל

גמ' בשלמא לא ילונו ממנו ולא יקח ממנו ולא ישאל ממנו. כלומר
מודר ממדיר דקא מחבירו מיניה ומשום הכי אסור אלא לא
ישאלנו ולא ילונו ולא ימכור לו מאי קא מיתחיה מיניה. נ"ל דמשמע
ליה דמחבירו כחונות ע' ומש"ה משמע ליה הכי ולא מוקי ליה
כחונות דמיי על אפי' אלא לא ישאל ממנו.
א"ר יוסי בר' חנינא כגון שנדרו ואסרי'
זה מזה אבי' אמר "גזירה" לשאלו משום
להשאיל וכן בכולהו גזירה: בתנאי' יאמר לו
השאילני פרתך אמר לו אינה פנויה אמר
קונס שדי שאני חורש בה לעולם אם היה
דרכו לחרוש הוא אסור וכל אדם מותרים
ואם אין דרכו לחרוש הוא וכל אדם אסורין
המדיר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל
הולך אצל החנוני ואומר איש פלוני (א) נדר
במני הנאה ואינו יודע מה אעשה והוא נותן
לו ובא ונוטל מזה היה ביתו לבנות גדרו
לגדור שדהו לקצור הולך אצל הפועלים
ואומר איש פלוני מודר ממני הנאה ואינו
יודע מה אעשה והן עושין עמו ובאין ונוטלין
שבר מזה יהיו מהלכין בדרך ואין לו מה
יאכל "נותן לאחר לשום מתנה והלה מותר
בה אם אין עמוס אחר מניח על הסלע או על
הגדר ואומר הרי הן מופקדים לכל מי שיחפון
והלה נוטל ואוכל ור' יוסי אומר: גמ' אמר
ר' יוחנן מ"ט דר' יוסי קסבר הפקר כמתנה
מה מתנה עד דאחיא מרשות נטול לרשות
מקבל אף הפקר עד דאחיא לרשות וזכה מחביר
ר' אבא והלה נוטל ואוכל ורבי יוסי אומר א"ר
יוסי אימתי בזמן שנדרו קודם להפקירו
אבל

ומשום גזירה י"ל דלאו קושיא היא דמי גזיר' הכא ה"מ כה"מ כה"מ
דמנין במחבירו דלא משמע להו לאינשי דלימסרו במודר הנאה ואי עביד
להו מודר למדיר אחי נמי למישקל להו ממדיר אלא כהנאה גמורה
כאיתא פירות וכו"ל אלא ליהא למיגור הלכך לא מני תני שניהם אסורין:
בתנאי' קונס שדה שאני חורש בה לעולם. שאל אמר כן לחבירו
מחן שבעם עליו שלא רצה להשאיל לו: אם היה דרכו לחרוש הוא
אסור וכל אדם מותרין. שיון שהוא חורש אין כחשמות לשונו אלא
חרישמו בלבד: ואם אין דרכו לחרוש הוא וכל אדם אסורין. שלא
מחבירו מיניה אלא ממקבל מחנה: והוא נטול ואוכל. דלאו מדדיה מחבירו אלא מהפקרא: ור' יוסי אומר. בגמ' מפרש טעמא: גמ' מה
מסנה עד דאמי מרשות נטול לרשות מקבל. שאם אמר הריני נטול לחזור בו עד שגיע לידו של מקבל: אף הפקר עד דאמי
לרשו' וזכר. שאינו יואל מרשות בעלי עד שזכה בו אחר ואי בעי למיהד' מני הדיר הלכך כי זכי בה מודר ממדיר קא מחבירו: שנדרו קודם להפקרו.
שאסרו ואח"כ הפקירו: (א) מה לי הפקרו קודם לנדרו. דהא כל זמן שלא זכה בו דמפקיר הוי ודינא הוא דליחול נדרים עליה ואמאי קמחי' ה"ו מותר:
כל

בה א"ר מ"י פ"ו מהלכות
נדרים הלכה ט'
גו ב מ"י פ"ו מהלכות
נדרים הל' יב יג
טו פ"ד י"ד ר"ח פ"ד
ה'
גו ב מ"י פ"ו מהלכות
נדרים הלכה יב חג
לאין דמיון טו פ"ד י"ד
ר"ח פ"ד
גו ד מ"י פ"ו מהלכות
נדרים הלכה ט'
טו פ"ד פ"ד ט'

מוסף רש"י

קונס שדי שאני חורש
בה. לא מחשבו ששאל
למחבירו. ששאל אומה
לי קונס וכו'. והואיל
הוא אסור. טעם השנה
דודאי כיון שחפס
נדרים הלכה ט'
טו פ"ד פ"ד ט'

תוספות

אמר ר' יוחנן ב"ר חנינא
קמחי' דה' כחונות ע'
פ"ש (ג) אלקות מלת'
(ד) י"ל דרבינ' ע"י ע"י
(ה) ואל' נדרים פ"ו ה"ו
(ו) ואל' נדרים (ז) ש"ך
(ח) ואל' נדרים (ט) ש"ך